

A top-down view of an art studio floor. The floor is covered with a light green patterned mat. Scattered across the mat are various items: several dark, thin sticks or pencils, a small piece of dried moss, a small shell, and some dried leaves. There are also several large, circular paint splatters in shades of blue and purple. The text 'STUDIO' is written in large, bold, orange letters across the center of the image, with a diagonal slash through it. The text 'ANGERED' is written in large, bold, orange letters below the slash. Two orange curved lines are positioned on the left and right sides of the image, framing the central text.

STUDIO

ANGERED

STUDIO ANGERED

INNEHÅLL

- 1 STUDIO ANGERED
- 2 ARBETET MED STUDIO ANGERED
- 5 RESULTAT & RESPONS
- 10 STUDIO ANGERED PÅ KULTURHUSET BLÅ STÄLLET
- 22 UTSTÄLLNING PÅ ANGEREDS NÄRSJUKHUS
- 33 DET UNGA SKAPANDET
- 36 DE FYRA ELEMENTEN ENLIGT ANTROPGEN

DETALJ AV MIRJAM KORNS MÖNSTER
FÖR ANGEREDS NÄRSJUKHUS, FOTO: SOUNDHILL FOTO.

STUDIO ANGERED

Skriften *Studio Angered* redogör för det konstnärliga och pedagogiska arbete som utfördes av Naivité på uppdrag av konstenheten vid Västfastigheter i anslutning till den offentliga konsten på Angered's Närsjukhus. Inledningsvis beskrivs arbetet och resultatet på orten. Avslutningsvis följer två korta essäer. Den ena, *Det unga skapandet*, reflekterar kring förutsättningar för ungt skapande i förorten, medan den andra, *De fyra elementen enligt antropocen*, ställer frågan om konsten verkligen kan rädda naturen från miljöförstöringen. Skriften ska fungera som en dokumentation av Studio Angered, samtidigt som den kan ses som en förlängd del av resultatet.

Studio Angered drevs av curatorerna Henrik Sputnes och Vilma Luostarinen i nära samarbete med konstnären och hantverkspedagogen Alina Chaiderov. Alina Chaiderov är internationellt verksam konstnär med Bachelor of Fine Arts från Akademin Valand vid Göteborgs Universitet. Chaiderov flyttade som barn från Sovjetunionen till Sverige och växte här upp i en förort till Stockholm, inte helt olik Angered. I sitt konstnärskap intresserar hon sig för relationen mellan det psykiska och det fysiska. Via konstellationer av material undersöker hon och ställer frågor kring tid, minne, kropp och rum.

Illustration och grafisk formgivning av skriften är framtagen i samarbete med illustratören och grafiska formgivaren

Astrid Linnea Andersson. Andersson har i sin egen konstnärliga praktik undersökt människans relation till naturen och vad den representerar för oss. Omslaget är ett collage som utgår ifrån ett fotografi av Mirjam Korn's grafiska mönster, som återkommer i hela sjukhusbyggnaden. Mönstret har området kring Angered's Närsjukhus som sin utgångspunkt. Andersson illustrerade också fyra pins vilka delades ut under genomförandet av Studio Angered, vardera föreställande de fyra elementen – jord, vatten, luft och eld.

Vi skulle vilja passa på att tacka Björn Skog, informatör på Angered's Närsjukhus, Bibbi Forsman, producent för konst- och utställning samt övrig personal på Kulturhuset Blå Stället, Lisa Jobson Drews, kurator på ungdomsmottagningen i Angered och inte minst konstenhetens chef Richard Sangwill och dess verksamhetskoordinator, Julia Lang.

Studio Angered genomfördes med finansiering från Västra Götalandsregionens kulturnämnd

Arbetet med Studio Angered

Förstudien Andra rum genomfördes av Vilma Luostarinen och Henrik Sputnes på uppdrag av konstenheten vid Västra Götalandsregionen. Syftet med förstudien var att undersöka hur konstenheten kan arbeta på nya sätt – temporärt, i icketraditionella medier samt i närmare samarbete med konstnärer, personal och patienter. En av de tre platser där förstudien ägde rum var Angered's ungdomsmottagning, en plats som kom att väcka vår önskan om att i framtiden arbeta med skapande för unga i Angered.

Med bakgrund av konstenhetens då pågående konstnärliga gestaltungsarbete på Angereds Närsjukhus formulerades ett nytt uppdrag. Studio Angered skulle anta formen av en pop-up studio i fritt konstnärligt skapande för unga, med stöd från Västra Götalandsregionens Kulturnämnd. De ungas verk skulle senare ställas ut på närsjukhuset och Angereds ungdomsmottagning. Den övergripande målsättningen var att skapa ett temporärt utrymme för medskapande, där de ungas tankar och perspektiv skulle komma till uttryck. I en stadsdel där vi upplevde att flertalet unga, men även vuxna upplever sig åsidosatta av samhället. Vi hoppas därför kunna ge unga tillgång till sammanhang som skapats för och av dem själva.

I samarbete med Kulturhuset Blå Stället och Angereds Närsjukhus, utformades pop-up studion och den följande utställningen under former av ömsesidigt medskapande och lärande. Vi valde att arbeta med de fyra elementen med avsikt att undersöka samma tema som Angereds Sjukhus är uppfört kring, de fyra elementen - eld, jord, vatten och luft. Där varje gård på sjukhuset representerar ett av elementen, med stöd av den konstnärliga gestaltningen.

Pop-up studion genomfördes på Kulturhuset Blå Stället i Angered den 19 till den 26 oktober 2015. Deltagare var barn i förskoleåldern till unga vuxna. Studions fysiska stomme bestod av ett stort träbord med stolar, en fondvägg för collage och en projektor med vilken vi projicerade visualiseringar av de fyra elementen mot en vägg. I studion valde vi att arbeta med, för skolundervisningssammanhang, okonventionella konstnärsmaterial. Material som förekommer i vår absoluta närmiljö – diverse byggmaterial, bruksföremål i plast, stål, metall och trä, men också naturmaterial som snäckor, sten, grenar, blad och rötter. Allehanda material som barnen kunde sammanfoga till

tredimensionella montage med hjälp av limpistoler, tejp, sprayfärg, sladdar eller rep. En sten, cykelslang eller en tvättsvamp kunde här ges en helt ny innebörd. Konstnärsmaterialen användes också för att göra studion till en platsbyggnad vars utseende, form och innehåll förändrades över tid.

Ett dynamiskt rum i skärningspunkten mellan lekplats, verkstad och social skulptur. Genom att dagligen presentera helt olika sammansättningar av material och verktyg, experimenterade vi med att förändra skapandets förutsättningar och möjligheter.

Skapandet skulle vara mer av ett gemensamt äventyr än en destination vars slutpunkt redan var utstakad på förhand. Studions öppenhet tillät de förbipasserande att enkelt förse sig själva med material och obehindrat sätta igång. Något som var attraktivt för de ungdomar som skapade hos oss. Vid dagens slut packade vi ned studion och magasinerade alla färdiga föremål, för att fortsätta följande dag med ett nytt innehåll.

Utställningen ägde rum på Angereds Närsjukhus mellan den 16 och 25 november. I denna sökte vi skapa ett tillfälligt utställningsrum där barn och ungdomars livsvärldar kunde komma till uttryck och ges en röst. Föremålen som de skapat enskilt, som kollektivt, sammanfogades till enskilda montage, för att understryka materialens poetiska samspel. De patienter och besökare som dagligen vandrade in genom närsjukhusets dörrar kunde försjunka i ett annat rum. Vid utställningsperiodens slut förflyttas ett fåtal av föremålen till ungdomsmottagningen i Angered.

RESULTAT & RESPONS

Responserna var odelat positiv från alla berörda parter. Förbipasserande på Blå Stället och patienter på närsjukhuset ställde sig gillande till utställningen. Inte minst barnen och ungdomarna var förtjusta i pop-up studion. Det förekom till och med att flera av dom stod och väntade på oss när vi kom för dagen. Under perioden uppmuntrade vi dom att tala om sitt skapande, hur de upplevde skapandet och vad det betydde för dem. Samtidigt undvek vi att styra deras arbete genom att värdera deras föremål. Användandet av vardagliga material, tillät oss att ifrågasätta invanda föreställningar om vad som är fint, fult eller vackert.

Första dagen träffade vi en 7-årig flicka som kom i sällskap med sin mamma. Hon valde att arbeta med gummihandskar, kinesiska sedlar, sprayfärg och limpistol. När hon arbetat en stund frågade vi om hon var klar med det föremål som hon bearbetade. Varpå hon självsäkert replikerade "ni ser väl att det saknas något här" medan hon pekade på en del av sitt verk. Hon förklarade åsyftande ett löst föremål vid sidan om "du ser väl att den här ska sitta här" som om det vore fullkomligt uppenbart. Situationen förbryllade oss något då hon talade med beslutsamhet om något så abstrakt. Hennes mamma berättade att hon oavbrutet var i färd med att bygga skulpturer, rita eller måla hemma.

De äldre ungdomarna stannade till och betraktade tveksamt det uppställda bordet. Intrasserade men fortfarande osäkra på om de verkligen skulle engagera sig. Inledningsvis ställde de frågor om vad som var fint eller fult eller vilka föremål som var möjliga att kombinera med varandra. Vilket avslöjade deras förvän-

tan på att vi skulle ge dem hantverksmässig vägledning. När de upptäckte att de kunde engagera sig utan några vidare förklaringar blev de genast trygga i sitt skapande. När de äldre ungdomarna väl börjat engagerat sig i studion hjälpte de oftast de yngre barnen och rekryterade jämnåriga kamrater att delta.

En pojke på 9-år berättade att han skapar så fort han får möjlighet, då oftast i hemmet, antingen med legobitar eller modeller. Hans framtidsdröm var att arbeta som uppfinnare. När vi frågade om han hade några tankar eller åsikter om konst så svarade han att konstnärer var en sorts uppfinnare.

"det här är på riktigt"

Vi undrade om det var någon skillnaden mellan att bygga med Lego hemma eller att vara här och arbeta med de andra barnen, så svarade han kort och koncist att "det här är på riktigt". Den 9-åriga pojken och hans yngre bror kom att bli våra absolut mest hängivna besökare. De var de första som kom och de sista som lämnade oss under perioden på Blå Stället. Den sista dagen hade storebrodern med sig en teckning som han hade ritat till oss, föreställande en robot.

Eftersom vi befann oss i en offentlig miljö strömmade mängder av människor dagligen förbi studion. Vilket på ett naturligt sätt gav upphov till diskussioner med förbipasserande. Från den första dagen till den sista var vi mentalt förberedda på att vårt arbete skulle vara föremål för ifrågasättanden. Men till vår förvåning möttes vårt arbete uteslutande av positiva reaktioner. Angeredsbor; vuxna som gamla kom förbi för att ventilera sina tankar om att arbeta med skapande verksamhet för unga i orten. Några dagar in i arbetet blev det tydligt hur studion i Angered

utvecklades av de som besökte den. Deras bidrag till processen, tog konkret form i utvecklandet av nya arbetsmetoder, verktyg eller lösningar på hur materialen kunde sammanfogas med varandra. På så vis kom besökarna att undervisa varandra och öva sig på att reflektera och tänka konceptuellt tillsammans. Studion blev på så vis en produktionsmiljö där besökarna genom skapandet kunde pröva nya relationer till sig själva och omvärlden.

Ordet konst användes sällan av de vi träffade i Angered. Istället beskrevs skapande med att pyssla eller leka. När vi talade med ungdomarna om att skapa, ansåg de sig ha en naturlig relation till skapande, inte minst av allt i form av lek, dans eller musik. Dessvärre upplevde de flesta att skolan inte stimulerade dem till att uttrycka sig kreativt. Flertalet av de vi talade med upplevde att samtidskonstens rum eller scener inte var till för dem. Osäkerheten kring sin egen förmåga att förstå eller tolka konsten, framstod som en starkt bidragande faktor. Upplevelsen av utanförskap förstärktes i avsaknad av positiva förebilder och berättelser om orten.

**“Minnen av eget skapande som barn
och reflektioner kring människans
grundläggande förmåga
till skapande kom på tal.”**

Utställningen ägde rum i entréhallen i anslutning till receptionen och kafeterian på Angered's Närsjukhus mellan den 16—25 november 2015. I samråd med närsjukhuset kom vi fram till att föremålen behövde ställas ut i inglasade montrar för att leva upp till närsjukhusets krav på en säker vårdmiljö.

De föremål som skapats under tiden för pop-up studion arrangerades i montrar som vi lånat in från HDK. Personalen på Angered Närsjukhus informerade oss om att de var förtjusta i utställningen och att den väckt många tankar. Minnen av eget skapande som barn och reflektioner kring människans grundläggande förmåga till skapande kom på tal. En sjuksköterska berättade att hen upplevde att objekten i utställningen väckte en stark känsla av nostalgi, specifikt ett föremål vars grundstruktur bestod av en syltsil. Någon uttryckte att det var fantasifulla val av material. Medan en annan anställd påtalade vikten av att sjukvården behöver vara en levande plats där miljön ska gynna läkande och personalens välbefinnande.

En övervägande majoritet av de anställda som vi talade med på Angered's Närsjukhus var mycket nöjda med sjukhusmiljön som helhet och den fasta konstnärliga gestaltningen som konstenheten ansvarar för. De anställda var också mycket positivt inställda till att i framtiden förevisa annan temporär konst i sina lokaler.

I efterhand upplevde vi att det viktigaste resultatet av studion uppstod i barnens skapelseprocesser och de samtal som utvecklades mellan oss. En närvaro uppstod i mötet med patienter och vårdpersonal, tack vare de enkla materialens poetiska kvalitéer. I Studio Angered undersökte vi leken som en inlevelseförmåga som knyter an till en biocentrisk världsbild, i motsats till en antropocentrisk sådan. En världsbild där relationen mellan människa, djur, objekt och teknologi omgestaltas och plattas ut.

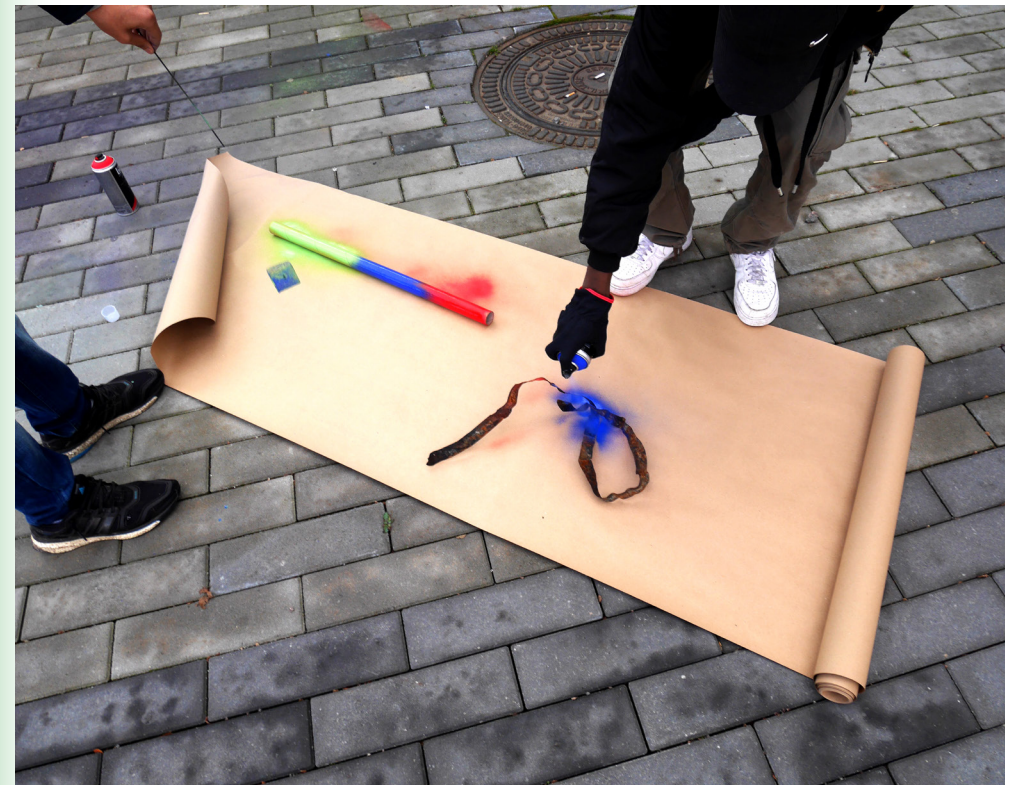
Studio Angered på Kulturhuset Blå Stället

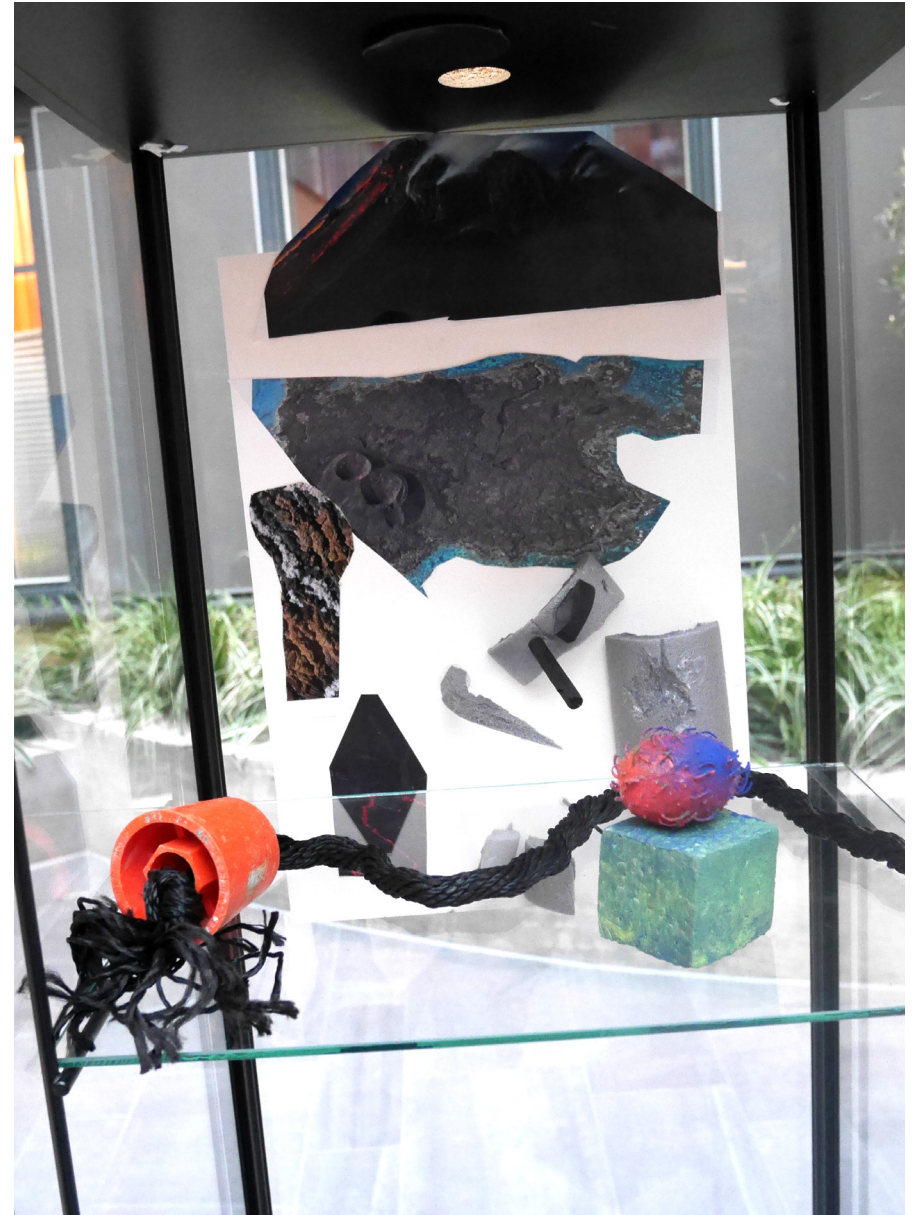

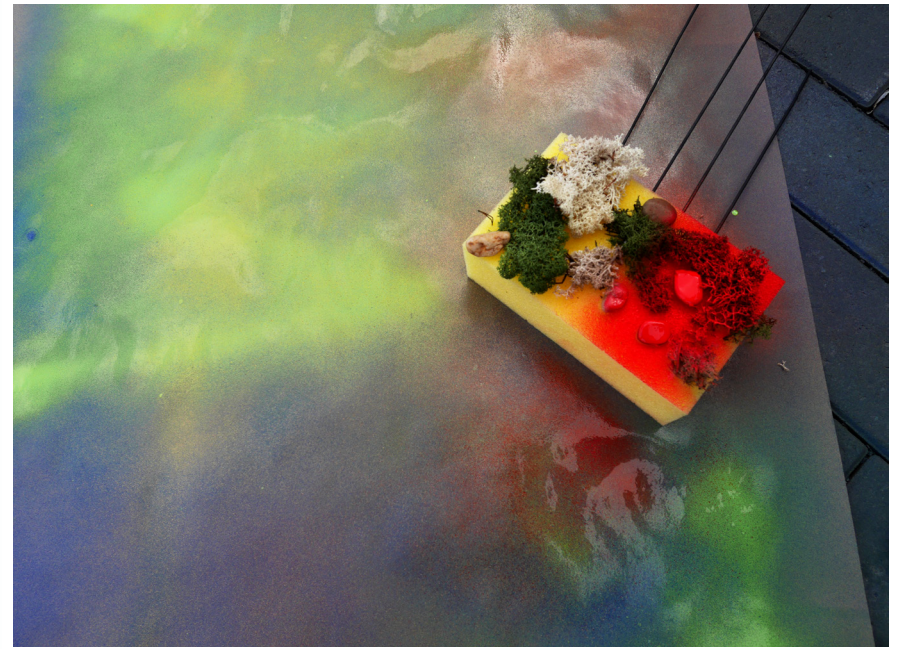

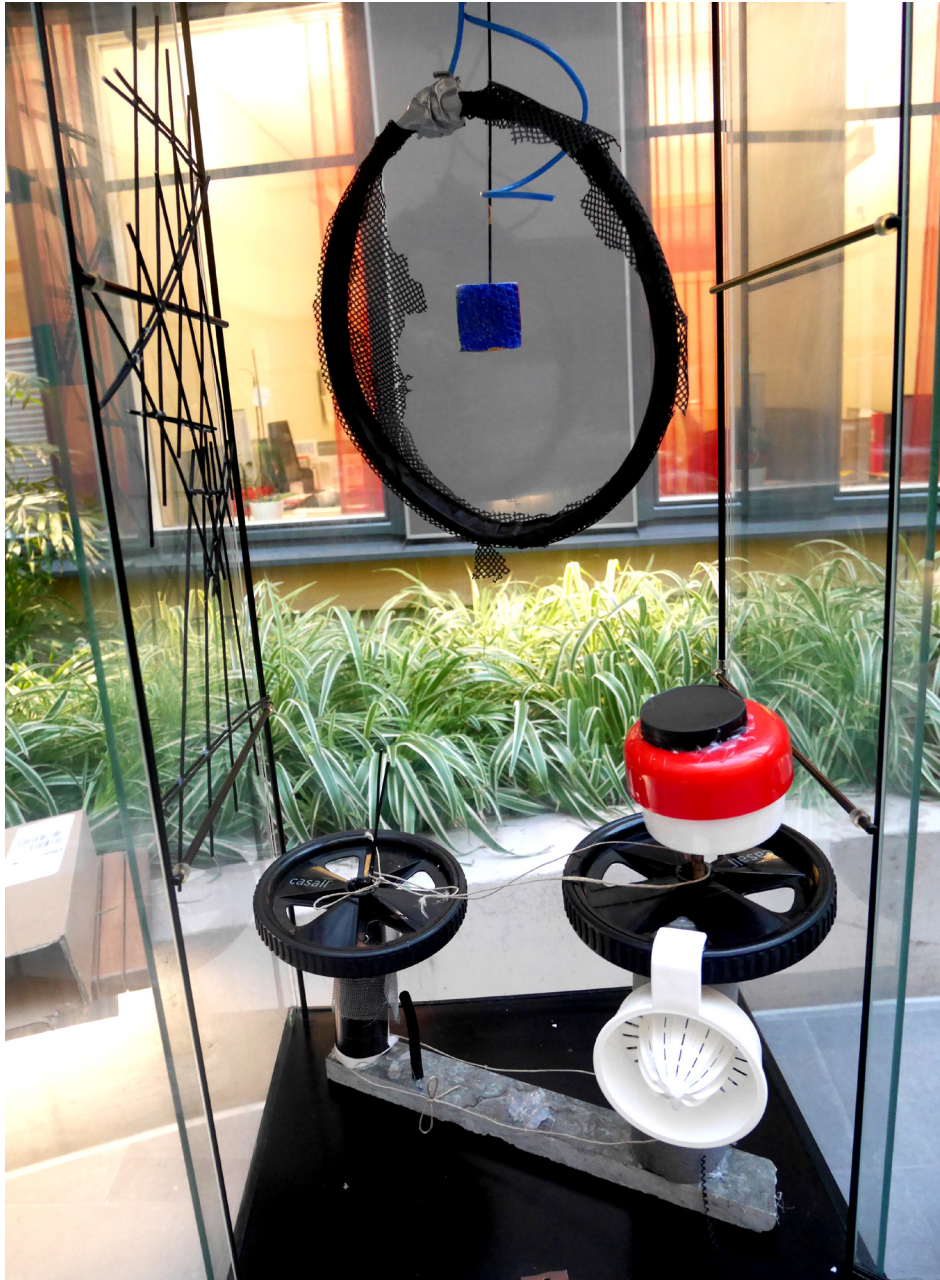

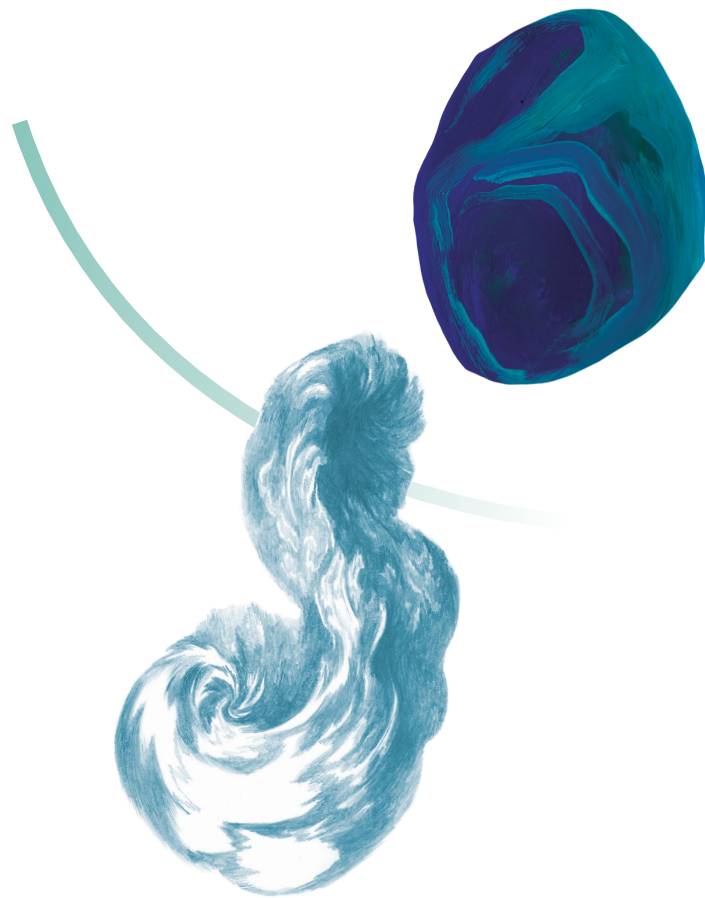
Utställning på Angered's Närsjukhus

Luft är den gasblandning som finns överallt omkring oss i jordens atmosfär, och som vi behöver för att kunna andas. **Vatten** är en allmänt förekommande kemisk förening, bestående av väte och syre, som är nödvändig för allt känt liv.

Jord är den blandning av mineraler, gaser, vätskor och organiskt material som täcker jordens landyta. **Eld** är det fenomen som uppstår när en gas genomgår en kemisk reaktion som inbegriper förbränning av ett brännbart ämne.

DET UNGA SKAPANDET

I den skapande situationen kan vi mötas och lära av varandra oavsett ålder eller bakgrund. Uppmärksamma hur vi som människor liknar varandra samtidigt som vi är unika. Då konsten bär på spår av berättelser som vi kan lägga örat emot. Men gemensamt skapande kan erbjuda andra möjligheter, genom sin förmåga att upprätta rum i vilka vi gemensamt kan underhålla vår fantasi.

Idag ser vi en utveckling där anslagen för estetisk verksamhet i grundskolan bantas ned till en nivå som är lägre än den på 90-talet. Samtidigt som konstnärligt och kritiskt tänkande i stort får stå tillbaka till förmån för en allt mer prosaisk världsbild, där kunskap ersatts av lättordnad, mätbar och därmed mer förklarade kunskapsformer. Här kan offentliga konstscener "utan väggar" vara sammanhang där medborgarna fritt kan tillgodose sina kulturella behov. Oavsett tidigare erfarenhet av konst eller ekonomiska förutsättningar för att skapa densamma. Situationer där konsten i mötet med det som är vardagligt kan lära oss att förstå och uppfinna nya sätt att bryta med vedertagna förståelseformer.

Det är svårt att tala om vissa platser utan att påtala deras förhållande till glömskan; den individuella, som den kollektiva. Kanhända det är möjligt att tala om en glömskans arkeologi vars föremål är de tider, platser och erfarenheter som undflytt minnet. En glömskans geografi där miljonprogramsområden som Angered är platser som nära nog inte anses tillhöra Sverige som historisk minnesgemenskap.

Det existerar historier och erfarenheter i dagens Sverige vilka sällan kommer till uttryck. För vad gör vi när människor upplever att konstens befintliga rum inte är till för dem? Hyser vi förhoppningar om ett socialt hållbart samhälle utan marginalisering, behöver vi skapa rum för berättelser i historiens marginaler. Rum i vilka vi alla måste vara beredda att tillägna oss språkets andra sida, lyssnandet. En akt med vilken vi kan gå in i andras berättelser som om de vore våra egna. Önskar vi anlägga en bro mellan konsten och dess framtida publik, behöver vi som arbetar med konsten våga gå in i processer av ömsesidigt lärande med de som befinner sig längst ifrån konstens scener.

"Hyser vi förhoppningar om ett socialt hållbart samhälle utan marginalisering, behöver vi skapa rum för berättelser i historiens marginaler"

Människan kan sägas vara en tänkande och kännande varelse, som för sin utveckling behöver sammanhang där hon kan utvecklas i samspel med andra. Inte minst av allt är det sant när det kommer till barn och ungdomar. Förr eller senare kommer det en tid då det är dags att lämna plats för de andra som kommer efter oss. Frågan vi bör ställa oss är, vilka uppväxtvillkor och möjligheter att utveckla särskilda förmågor vill vi ge dem?

DE FYRA ELEMENTEN ENLIGT ANTROPGEN

Det började i havet för nästan fyra miljarder år sen i form av encelligt liv. Över miljontals år mångdubblades de första flercelliga organismerna, sedan upphörde det. För 440 miljoner år sedan utplånade en massutrotning nästan alla livsarter och lämnade haven tomma. Sakteligen utvecklades växter, sedan insekter. Men de utplånades i den andra massutrotningen på jorden. Cykeln upprepades igen och igen. Reptiler steg upp ur havet endast för att dö ut. Sen kom dinosaurierna och de första fåglarna, fiskarna och blommorna. Deras decimering var jordens fjärde och femte massutrotning.

För endast 100 000 år sedan uppstod Homo sapiens, människan. Från grottmålningar till skrivspråket var hon en outtröttlig kraft på jorden i sin katalogisering av världen. Hon gav elden en särställning inom de klassiska elementen då den markerade början på hennes begynnelse som kulturvarelse. Människan erövrade jorden och dess resurser, varpå hon ersatte den äldre elden med en ny - den industriella revolutionen och den efterföljande atomåldern. Vetenskapen upptäckte att den energi som alstrades av massindustrin fortsatte brinna inom allt liv - i skörden på åkrarna, inom alla levande organismer på land och i havet. Inga element på jorden stod längre fria från den eld som förtärde allt inifrån.

”Naturen existerar inte”. Påståendet kommer från den slovenske sociologen och filosofen Slavoj Žižek. Lärdomen är att det inte längre existerar något ekosystem på planeten som inte är kraftigt påverkat av människans livsföring. Följaktligen är det

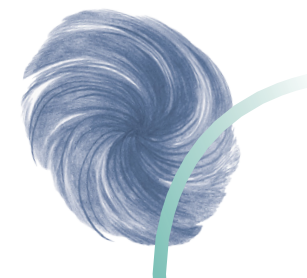
inte längre möjligt att göra någon distinktion mellan natur och kultur påpekar Zizek. Under senare tid har det inom humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap diskuterats huruvida vi har inträtt in i en ny geologisk tidsålder. En ny geologisk epok som har fått namnet antropocen. Begreppet kan översättas med "människans tidsålder" efter grekiskans antropo som betyder människa och cen som betyder ny. Denna term föreslås fånga en drastisk förändring; hur alla ekosystemen på jordklotet bryts ned som en konsekvens utav mänskligt handlande.

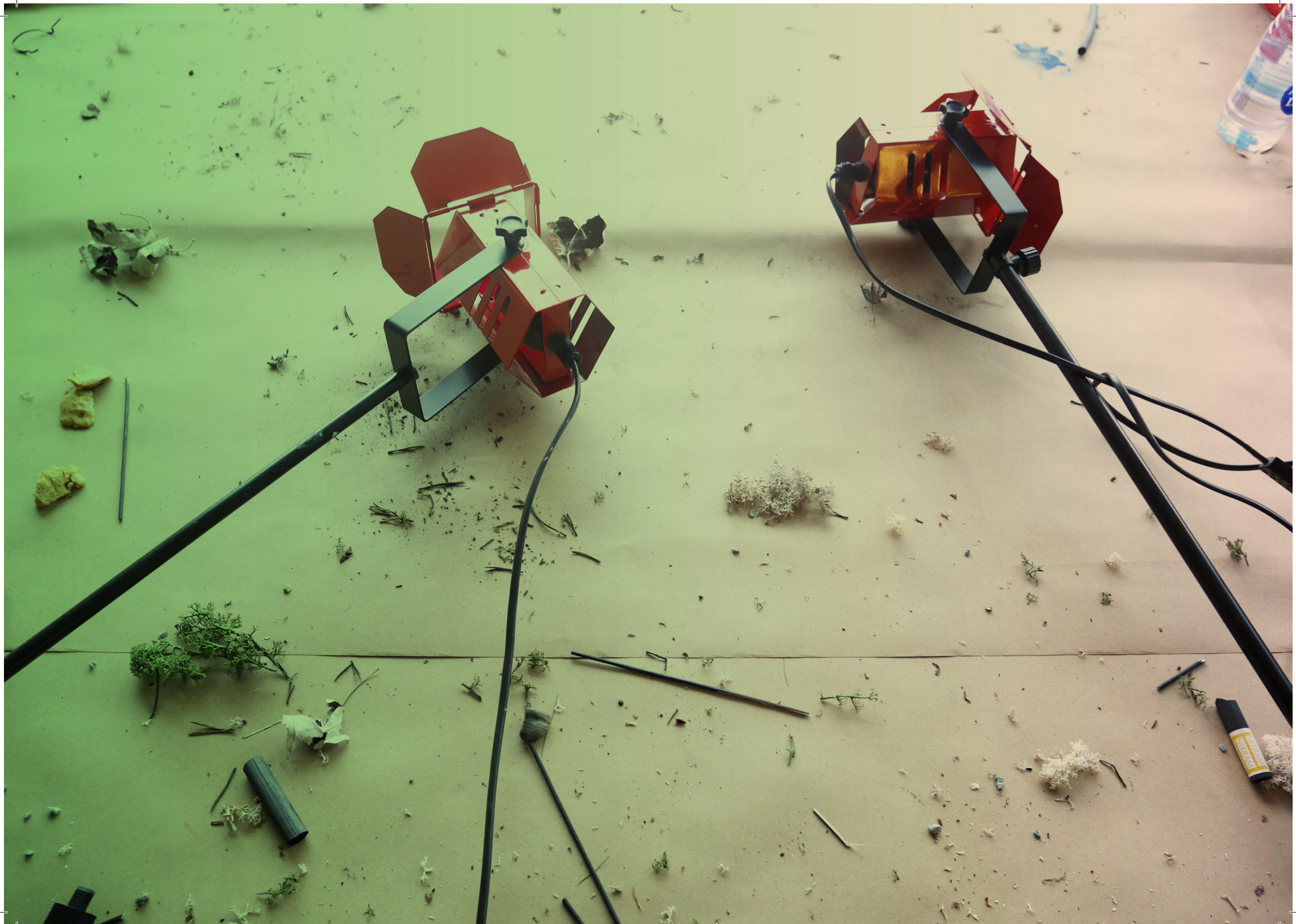
I Teknikens väsen återvänder den tyska filosofen Martin Heidegger till Aristoteles definition av techne. Ett begrepp som vanligtvis översätts med konst, hantverk eller hantverkskunnande. De antika grekerna gjorde ingen åtskillnad mellan de sköna konsterna eller tekniken. Därigenom är techne namnet på dem bägge påstår Heidegger. För Heidegger har tekniken i modern tid utvecklats till en hänsynslös kraft som riktas mot naturen och människan. Då människan kommit att skapa och utrota liv som hon vore en halvgud, förblindad av sin förgörande kraft.

En krusning framträder på den spegelblanka vattenytan. Lommen dyker oväntat upp ur flodens djup. Den ruskar fjäderdräkten fri från vatten efter sin simtur under vattenytan. Med sin fjäderbeklädda kropp färdas den mellan elementen, luften och vattnet, i en cirkelformad rörelse. Vid flodkanten utvinns vattenkraftverket el ur den strömmande vattenmassan. Vad händer med floden när den ger sin energi till ett kraftverk frågar sig Heidegger? Tekniken får världen att framträda som något att utnyttja och fodra något av. Floden byter mening; den har blivit en resurs för att tekniken får världen att framträda på ett visst sätt.

Konstverket öppnar upp en annan värld för oss hävdar Heidegger, medan verktyget är något som försvinner i samma stund som vi använder det. Om tekniken absorberar naturen så låter konsten den vara ifred. Trots att teknologin och vetenskapen skapat den situation som vi befinner oss i är den samtidigt vår enda möjliga utväg påpekar Zizek. På samma sätt formulerar Heidegger sig när han förutspår att faran som tekniken försatt oss i existerar jämsides med den räddning som den erbjuder. Han återger ett stycke ur Friedrich Hölderlins hymn Patmos "Men där faran finns, finns också den räddande kraften." Techne framträder här som vår räddare ur nödens grepp, då i poesins gestalt.

Om vi önskar efterlämna en förskonad jord till nästkommande generationer är ett nytt tänkande och handlande med naturen inte en angelägenhet enbart för ett fåtal. Eftersom människan axlat rollen som förvaltare av jordens öde, behöver hon lära sig att agera som en försvarare av den räddande kraften - konsten och poesin. Eller kommer vi likt dem före oss att falla i glömska i den sjätte utrotningen som forskarna redan varnar oss för?

WWW.ALINACHAIDEROV.COM

WWW.ASTRIDANDERSSON.COM

WWW.MIRJAMKORN.SE

TRYCKT HOS BILLES TRYCKERI AB, MÖLNDAL, 2017

FÖRFATTARE: HENRIK SPUTNES

FOTOGRAF, OM INGEN ANNAN ANGES: HENRIK SPUTNES

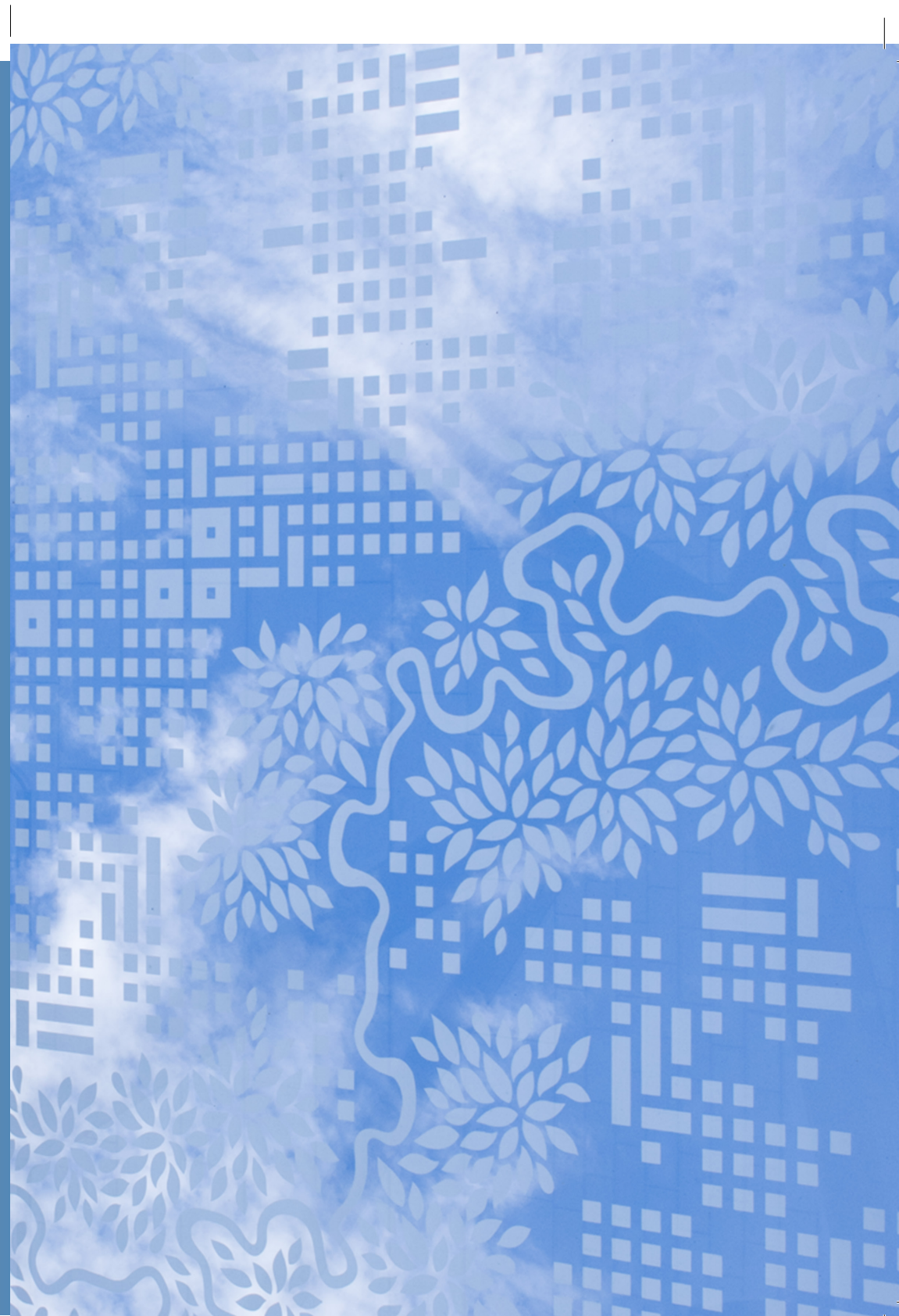
GRAFISK FORM, ILLUSTRATION: ASTRID LINNÉA ANDERSSON

OMSLAG: ASTRID LINNÉA ANDERSSON

© KONSTENHETEN, VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

© HENRIK SPUTNES

ISBN 978-91-983767-1-5

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN